

Anàlisi de Fonts sobre Sant Llorenç Savall i la Família Armengol

Briefing Document que ofereix una visió multifacètica de Sant Llorenç Savall, des de la seva geografia i història fins a la seva evolució econòmica i social, amb un focus particular en la transició de l'agricultura a la indústria tèxtil. Al mateix temps, amb "FIL i FOC", pretén il·luminar la trajectòria de la família Armengol-Clapés i descendents, i la seva profunda implicació en aquesta transformació industrial al Vallès i Barcelona, posant de manifest la seva connexió original amb Sant Llorenç Savall.

by Marta @Fil-i-Foc

Sant Llorenç Savall: Situació Geogràfica

Sant Llorenç Savall és un municipi del Vallès Occidental, situat als vessants septentrionals de la serra de Sant Llorenç del Munt. Limita amb diverses poblacions del Bages i Vallès Oriental i forma part del Parc Natural del Massís de Sant Llorenç del Munt i Serra de l'Obac. Les altituds més elevades es troben als límits de ponent i migdia.

El riu Ripoll neix a la serra de Granera, dins del terme, i les seves aigües s'aprofiten per a conreus i abastament, tot i que aquest és deficitari.

"Municipi del Vallès Occidental, als vessants septentrionals de la serra de Sant Llorenç del Munt."

"El terme comprèn la capçalera del Ripoll, que neix a la serra de Granera, a la part septentrional."

Història i Evolució de Sant Llorenç Savall

Orígens Prehistòrics

Els orígens de Sant Llorenç Savall es remunten al Neolític (5000-2000 a.C.) i s'han trobat vestigis ibers. Conegut antigament com a Lacera.

Segles XV-XVI

Al segle XV s'integra a la Corona i al segle XVI obté privilegis com l'elecció de batlle.

Edat Mitjana

Al segle X apareix documentat i el 1010 ja figura amb la denominació actual. El terme es vincula al castell de Terrassa.

Industrialització

A finals del segle XVIII comença la seva industrialització incipient (sobretot tèxtil), alternada encara amb el cultiu de la vinya. Al segle XX la indústria es consolida com a principal motor del municipi amb la creació del Polígon Industrial de Ponsferrer.

"Els inicis de Sant Llorenç Savall es remunten el neolític (5000-2000 a.C.)... També es coneixen vestigis ibers... Conegut d'antic com a Lacera... Al segle X apareix documentat... i el 1010 ja figura amb la denominació actual."

"A finals del segle XVIII comença la seva industrialització incipient (sobretot tèxtil), alternada encara amb el cultiu de la vinya. Al segle XX la indústria es consolida com a principal motor del municipi..."

Població i Economia de Sant Llorenç Savall

Economia Tradicional

La població ha experimentat un creixement fluctuant al llarg dels segles. Tradicionalment basada en l'agricultura (secà, hortalisses) i l'explotació forestal, l'activitat agrícola va decaure a la segona meitat del segle XX degut a la industrialització i la dificultat de mecanització.

La vinya, anteriorment principal producció, gairebé ha desaparegut.

"El territori és cobert en una gran part de bosc de tipus mediterrani i de pasturatges; l'explotació forestal complementa l'agricultura, que era el recurs econòmic tradicional..."

Economia Actual

Actualment, l'economia es basa principalment en el sector serveis, impulsat pel turisme (segones residències, estiu, excursionisme) gràcies al seu paisatge i el Parc Natural. La indústria, predominantment tèxtil, és la segona activitat més important.

"L'agricultura esdevingué una activitat recessionària a partir de la segona meitat del segle XX... La vinya (que havia estat la producció principal) resta totalment exhaurida..."

"El sector dels serveis és la base econòmica del terme amb gairebé la meitat de població ocupada. Hom celebra mercat setmanal el dissabte. Té també força importància per a l'economia del terme l'establiment de segones residències i estiu, afavorida pel paisatge..."

"predomina la indústria del ram tèxtil."

Nucli Urbà i Patrimoni de Sant Llorenç Savall

La vila de Sant Llorenç Savall es va formar al voltant de l'antic camí i la parròquia. Es destaca el castell de Pera (actualment en ruïnes), l'església romànica de Sant Feliu de Vallcarca (Sant Feluet), i altres capelles romàniques com Sant Pere de Mur i Sant Jaume de Vallverd. Diverses masies medievals d'interès es troben disperses pel terme.

"La vila de Sant Llorenç Savall... és situada a la dreta del Ripoll... Es formà al llarg de l'antic camí de Castellar a Granera... i de l'antiga parròquia de Sant Llorenç..."

"En un dels contraforts septentrionals del massís de Sant Llorenç de Munt és emplaçat el castell de Pera..."

"Prop del mas de l'Armengol... hi ha l'església de Sant Feliu de Vallcarca, anomenada popularment Sant Feluet. Documentada com a parròquia des del 1053..."

El Carrer Rectoria al Segle XIX

Un dels documents ofereix una detallada descripció de l'antic carrer Baix de Rectoria a mitjan segle XIX, identificant les cases, els seus habitants (amb sobrenoms sovint relacionats amb l'ofici o l'origen) i les terres que cultivaven. Aquest carrer comprenia l'actual carrer Rectoria i part del carrer Barcelona.

Es destaca la importància de la viticultura en l'economia domèstica dels habitants d'aquest carrer, molts dels quals eren pagesos o compaginaven oficis (teixidors, sastres, ferrers) amb l'agricultura. Es menciona que molts veïns cultivaven terres a parceria a la zona de La Serra. La possessió d'animals de càrrega (mulo, ase) sembla indicar una certa "benestança" entre aquests pagesos.

"Aquí us oferim una proposta de la fesomia que devia tenir l'antic carrer de la Rectoria - aleshores anomenat c/Baix de Rectoria- , carrer que voltava bona part de l'església..."

"Repassant els seus ocupants descobrirem l'origen d'alguns dels noms de casa que, la majoria, van quedar fixats entre el període 1750-1850."

"I sent com va ser el segle de la vinya, mirar de saber quines terres cultivaven els seus estadants."

"Fem notar que força veïns del carrer, cultivaven a parceria un tros a La Serra..."

"També cal remarcar que bona part del veïnat disposava d'animal propi per a les tasques agrícoles... Potser aquest fet ens podria fer pensar que el veïnat del c/Baix de Rectoria podria ser catalogat de 'pagesos benestants'..."

La Família Armengol: Orígens a Sant Llorenç Savall

La família Armengol, almenys la branca que s'establiria a Sabadell, té els seus orígens a Sant Llorenç Savall. El document de matrimoni d'Agustí Armengol i Maria Clapés, celebrat a Sant Llorenç Savall l'any 1780, confirma aquest origen. Posteriorment, la parella es va traslladar a Sabadell.

"Partida de matrimoni d'Agustí Armengol i Maria Clapés, celebrat l'any 1780 a Sant Llorenç Savall. Aquest document... ha permès confirmar per primera vegada l'origen del nostre cognom Armengol."

"La parella es va establir posteriorment a Sabadell..."

Els fills d'Agustí i Maria, Joseph i Jaume, van iniciar el seu camí en l'ofici de paraires a Sabadell.

"...on els seus fills Joseph i Jaume iniciaren el camí en l'ofici de paraires."

Especialització i Expansió Geogràfica dels Armengol

Joseph Armengol i Clapés

Es va especialitzar en la llana i es va convertir en fabricant de panys de llana a Terrassa (fabricant entre 1811-1845). La llana es descriu com un ofici arrelat al territori, vinculat a l'artesania i processos manuals. Joseph impulsà una nissaga tèxtil a Sabadell.

"Joseph - llana Terrassa fabricant els anys: 1811-1845"

"Joseph va establir-se com a fabricant de panys de llana a Terrassa..."

"Ofici arrelat al territori, vinculat a l'artesania i al món dels paraires. El filatge de llana implicava processos manuals i tradicionals."

"Des del filatge tradicional al Vallès, Josep Armengol impulsà una nissaga tèxtil que arrelaria amb força a Sabadell."

"A començament del segle XIX, els fills del pagès Agustí Armengol i de Maria Clapés van marxar de Sant Llorenç Savall i es van establir a Sabadell. Amb els anys, en Joseph va esdevenir fabricant de panys de llana a Terrassa, i en Jaume, fabricant de panys de cotó a Barcelona..."

"Aquesta escissió no va ser només geogràfica i comercial, sinó també simbòlica: dues fibres, dues maneres d'entendre la indústria tèxtil en plena transformació industrial."

Jaume Armengol i Clapés

Es va centrar en el cotó i es va establir com a fabricant de panys de cotó a Barcelona (fabricant entre 1830-1851). El cotó es presenta com a símbol d'industrialització moderna, amb processos més ràpids i tècnics. Jaume va fundar diverses fàbriques i va introduir la màquina de vapor.

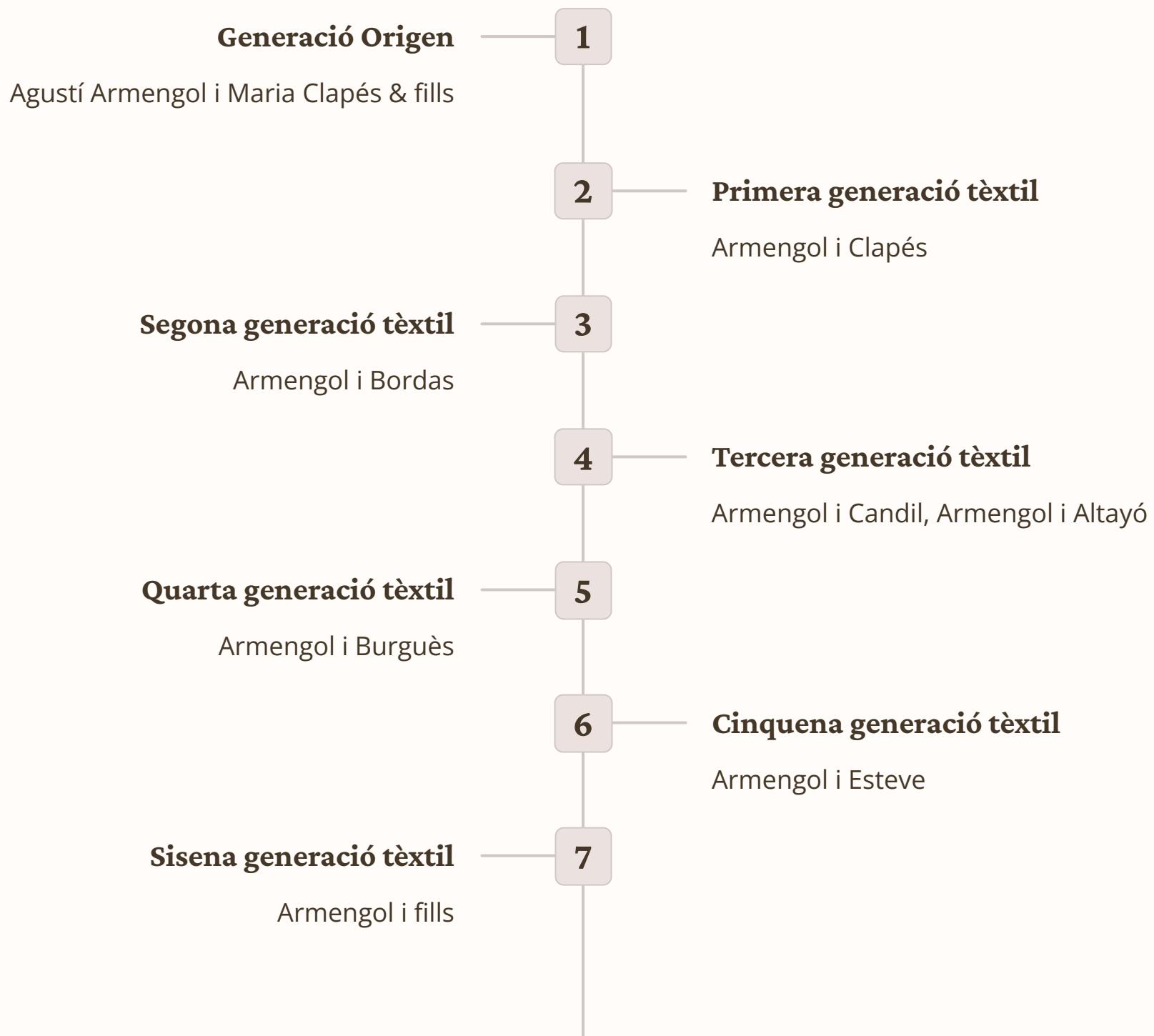
"Jaume - cotó Barcelona fabricant els anys: 1830-1851"

"...mentre que Jaume es va centrar en el cotó, obrint-se pas a Barcelona."

"Matèria importada, símbol d'industrialització moderna. Més ràpid, més fràgil, més tècnic."

"Amb esperit innovador, Jaume Armengol fundà fàbriques de cotó (petita, mitjana i gran) i introduí la màquina de vapor de 16CV..."

Generacions Tèxtils dels Armengol

Els documents dins "FIL i FOC" presenten un arbre genealògic o estructura de generacions de la família Armengol-Clapés i descendents, vinculades a la indústria tèxtil, mostrant l'evolució de la nissaga al llarg de sis generacions, des d'Agustí Armengol i Maria Clapés fins a Eduard i Joan Bosco Armengol i Uñó. Aquesta continuïtat generacional en el sector tèxtil és un tema central.

Connexió Històrica dels Armengol a Sant Llorenç Savall

Un document sobre el carrer Rectoria menciona que un dels habitants de "cal Busigué" al segle XIX era un "Descendent directe de la casa Ermengol", el pare del qual havia estat batejat a l'ermita de Sant Feliuet. També s'indica que els Munt de "Cal Punyalet" conreaven terres a parceria a l'Ermengol.

Això suggereix que la família Armengol tenia presència i/o propietats a Sant Llorenç Savall fins al segle XIX, més enllà de ser el seu lloc d'origen, i que una casa portava el nom "Ermengol".

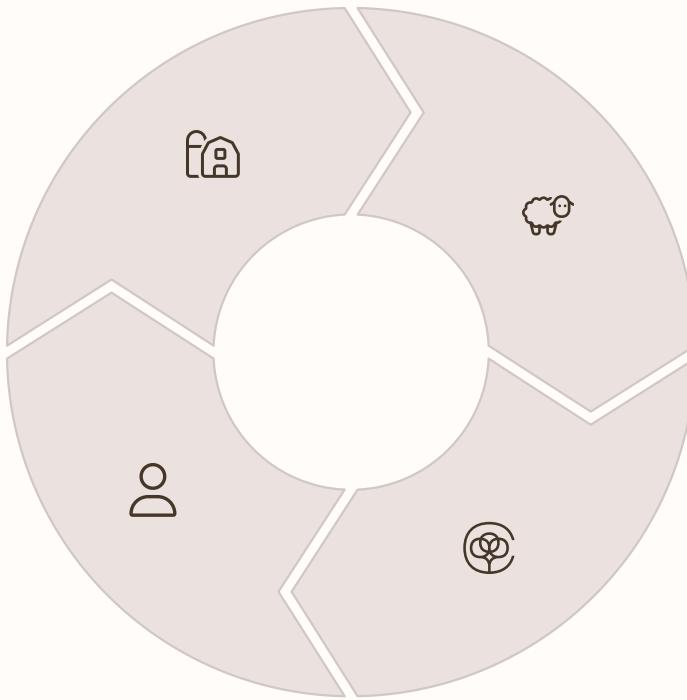
"Cal Busigué. Descendent directe de la casa Ermengol - el seu pare Isidre havia estat batejat a l'ermita de Sant Feliuet- a cal Busigué hi vivia el Josep Armengol i Valls..."

"...a parceria a l'Ermengol..." (referint-se als cultius dels Munt de cal Punyalet).

Transformació Industrial a Catalunya al Segle XIX

Economia Agrària
Predomini de l'agricultura tradicional i la viticultura

Economia de Serveis
Turisme i segones residències

Indústria Tradicional
Llana i processos manuals (Joseph Armengol)

Modernització Industrial
Cotó i màquines de vapor (Jaume Armengol)

La història dels germans Joseph i Jaume Armengol reflecteix la gran transformació industrial de Catalunya al segle XIX, amb l'auge del tèxtil i l'aparició de dues branques diferents (llana i cotó) que representaven tradició i modernitat respectivament.

Sant Llorenç Savall exemplifica el canvi econòmic d'una base predominantment agrícola cap a una economia industrial (tèxtil) i, més recentment, basada en els serveis i el turisme rural.

Temes i Idees Principals Addicionals

La Importància dels Rius per a la Indústria i l'Agricultura

El riu Ripoll és vital per a Sant Llorenç Savall, tant per a l'abastament d'aigua per als conreus com per a proveir la població. Històricament, els vapors tèxtils s'instal·laren a la vora del riu, i la contaminació de les seves aigües esdevingué un problema significatiu.

Micronímia i Història Social

L'anàlisi detallada del carrer Rectoria il·lustra com els noms de les cases i els sobrenoms dels seus habitants (soubriquets) poden ser una font rica d'informació sobre la història social, els oficis, els orígens geogràfics i fins i tot anècdotes personals de la població en un moment concret del passat.

Importància de la Recerca Documental

Els documents subratllen la importància de la recerca en arxius històrics (partides de matrimoni, amillaraments, dietaris de metges) per reconstruir la història de les famílies i les poblacions.

Conservació del Patrimoni

Els documents mencionen la conservació de barraques de vinya i la reconstrucció d'elements arquitectònics antics, destacant l'interès per preservar el patrimoni rural i històric.